

С. З. Гжицький | S. Gzhytsky

Присвячується 60-літтю Інституту біології тварин НААН та 120-ій річниці з дня народження С. З. Гжицького

3 листопада 1960 р. був створений Український науково-дослідний інститут фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин. Головним ідеологом заснування і першим директором Інституту був, академік Української академії сільськогосподарських наук, член-кореспондент Академії наук УРСР доктор біологічних наук, професор Степан Зенонович Гжицький. До 1962 р. інститут перебував у системі Української академії сільськогосподарських наук, у 1962 р. перейшов у підпорядкування Академії наук УРСР, а з 1963 р. — у відання Міністерства сільського господарства УРСР. 3 січня 1970 р. Інститут був підпорядкований Південному відділенню Всесоюзної академії сільськогосподарських наук. Після створення в Україні у 1990 р. Української академії аграрних наук у 1992 р. Інститут отримав нову назву — Інститут фізіології і біохімії тварин УААН. У 1997 р. відбулося об'єднання Інституту фізіології і біохімії тварин УААН з Інститутом землеробства і тваринництва західного регіону УААН і створення на їх базі Інституту землеробства і біології тварин УААН, який функціонував до 10 квітня 2000 року, коли його було знову розділено і утворено Інститут біології тварин УААН та Інститут землеробства і тваринництва західного регіону. З 2010 р. Інститут працює під назвою Інститут біології тварин НААН.

Інститут біології тварин НААН завжди був і сьогодні є потужною науковою установою у галузі біології, тваринництва та ветеринарної медицини. Вчені Інституту працюють над фундаментальними проблемами фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин; особливостями обміну речовин за норми і патології, досліджують механізми адаптаційних процесів в організмі тварин протягом онтогенезу, етіологію, патогенез, профілактику та лікування метаболічних захворювань, механізми формування імунітету у сільськогосподарських тварин, вплив екологічних чинників, пестицидів, добрив, токсинів на організм тварин, розробляють способи отримання екологічно чистої продукції, біотехнологічні методи підвищення відтворювальної здатності тварин, виконують унікальні для аграрної науки дослідження з використання поліфункціональних наноматеріалів у тваринництві та ветеринарній медицині тощо.

За 60 років діяльності Інституту біології тварин НААН вченими підготовлено і видано 63 монографії, понад 30 підручників, 14 книг, 13 довідників і 8 брошур, десятки інструкцій, настанов, ТУ, а також розроблено корми, кормові добавки, премікси, ветеринарні препарати. Інститутом одержано 182 патенти, 52 авторських свідоцтва, видано понад 98 методичних рекомендацій та вказівок, запропоновано 58 методик, які використовуються у виробництві, в лабораторній і науковій роботі. За успішне виконання науково-тематичних програм та впровадження наукових розробок Інститут багаторазово нагороджувався високими вітчизняними та міжнародними відзнаками. У 2020 р. за створення нових мінеральних сполук і поліфункціональних наноматеріалів для їх використання у тваринництві вченим Інституту присуджено Державну премію України у галузі науки і техніки. З 1995 р. Інститут біології тварин НААН виконує функцію науково-методичного центру «Фізіологія тварин».

Сьогодні в Інституті працює 1 академік НААН, три члени-кореспонденти НААН, 7 професорів, 19 докторів і 39 кандидатів наук, 24 старших наукових співробітники. Переконали, що за їхньої участі Інститут продовжуватиме активну і продуктивну наукову, освітню, практичну і дорадницьку діяльність і примножуватиме славні традиції, які були закладені Степаном Гжицьким.

«Професор Гжицький С. З. зробив дуже багато не тільки у плані підготовки наукових кадрів, але й у плані виховання національно-свідомих українців, які втілювали б у життя принципи поведінки і праці свого вчителя, — пише у книзі «На хвилях життя» один з учнів і послідовників Степана Гжицького, член-кореспондент НААН професор Іриней Ратич. — Він глибоко розумів фундаментальне значення науки для становлення нації, був сповнений ідеями просвітництва, тому залучав до науки молодь, усвідомлював роль культури та її сприйняття на засадах європейських цінностей для утвердження національної свідомості, бачив потребу свого народу у набутті знань, бо наука — це один з наріжних каменів-стовпів відродження й сили народу. Степан Зенонович вважав, що освіта — це не механічне накопичення знань, а в першу чергу це широта світогляду, це здатність усвідомлювати набуті знання та передавати їх іншим».

Вшануванню пам'яті про Степана Зеноновича Гжицького, 120-ліття з дня народження якого відзначаємо цього року, а також 60-річчю Інституту біології тварин НААН, присвячуємо цей номер «Біології тварин». Наголошую, що у матеріалах журналу, який Ви тримаєте у руках, описані лише окремі сторінки історії Інституту та штрихи до портретів далеко не усіх її творців. Сподіваємось на продовження і розширення інститутського літопису і запрошуємо усіх зацікавлених до надсилання у редакцію своїх мемуарних, історіографічних і біографічних матеріалів.

Головний редактор,
директор Інституту

Юрій Салига

Будинок Інституту біології тварин НААН
Художник — професор Макар Іван Арсентійович (1995)
The building of Institute of Animal Biology NAAS
Picture by prof. Ivan Makar (1995)